

Vaasan kaupungin johtajat vaihtavat hetkeksi työpöydän ohjauspyörään, kun he kuljettavat asukkaita Mini-Lift-sähköautoilla 28.–31. lokakuuta.

Tempauksessa kaupungin päättäjät vievät vaasalaisia maksuttomalle kaupunkikierrokselle – ja samalla keskustelevaan kasvokkain kaupungin asioista. Tämä on ainutlaatuista Suomessa, ehkä maailmassakin.

Ratissa nähdään muun muassa kaupunginjohtaja Tomas Häyry,

kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Frans Villanen ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jasmin Granholm. Mukana on myös joukko johtavia viranhaltijoita eri toimialoilta.

– Haluamme tarjota vaasalaisille hauskan ja uudenlaisen tavan tavata päättäjiä ja keskustella kaupungin kehittämisestä. Samalla voi tutustua sähköautoiluun ja Mini-Lifteihin, Häyry kertoo.

Kyydit lähtevät kaupungintalon edestä ja kestävät noin 15–20 minuuttia. Reitin voi valita kahdesta vaihtoehdosta tai ehdottaa Vaasa: Johtajat tarjoavat sähköautokyytiä omaansa keskustan alueella. Yh-

teen kyytiin mahtuu 1–3 henkilöä samasta seurueesta.

Osallistuminen on maksutonta, ja kaikki kyytiin nousijat saavat lisäksi ilmaista ajoai-kaa Mini-Lifitin omaan käyttöön. Mini-Lifit ovat Vaasan yhteiskäyttöisiä täyssähköautoja, jotka ovat työajan ulkopuolella vapaasti vuokrattavissa kaikille.

Tapahtumalla halutaan korostaa

kestävää liikkumista ja lisätä yhteisöllisyyttä kaupungissa, joka on juuri voittanut EU:n Green Leaf 2026 -palkinnon. Vaasa tavoittelee hiili-neutraaliutta jo tämän vuosikymmenen loppuun mennessä.

KUVA: Johtajien kyytiin hyppääminen on maksutonta, ja osallistujat saavat lisäksi ilmaista ajoaikaa Mini-Lifitin käyttöön. Mikael Matikainen / Vaasan kaupunki

WAASAN PÄIVÄLEHTI
Nro 42, Sunnuntai, 19 loka-kuuta, 2025
ISSN 2954-243X
Vaasan kaupunginteatteri:
”Tarpeettomia ihmisiä”
Vaasan Yliopisto: Löydö onni kuluttamalla vähemmän
Ilmaisia sähköautokyytejä
Wärtsilä

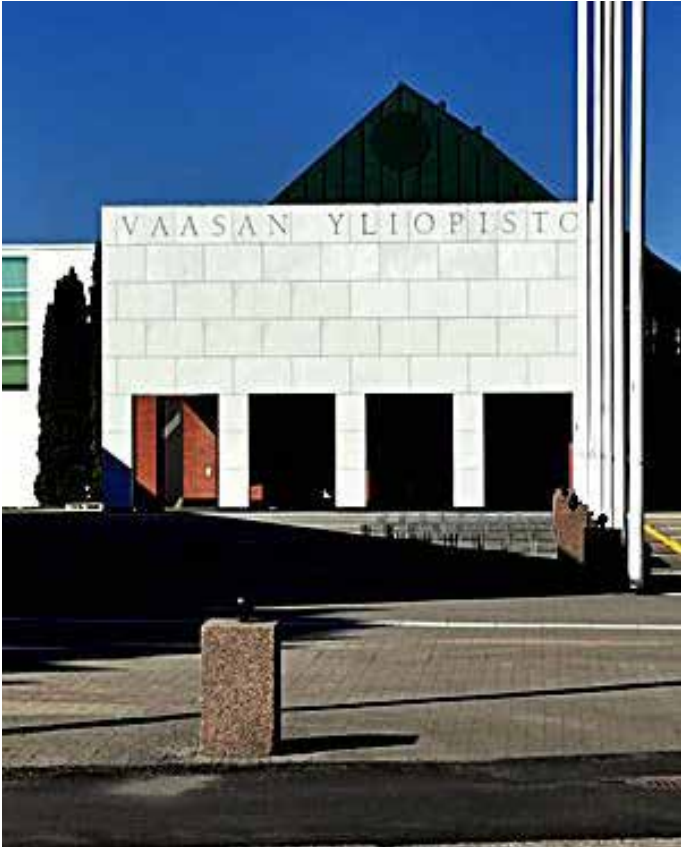
WAASAN PÄIVÄLEHTI

YLIOPISTO

Löydä onnellisuus kuluttamalla vähemmän!

Onnellisuus ei löydy pikamuodin uusimmista trendeistä. Se löytyy omasta vaatekaapista – ja siitä, että käyttää jo omistamiaan vaatteita pidempään. Näin väittää Vaasan yliopistos-

väittelevä markkinoinnin tutkija Essi Vesterinen, jonka tutkimus paljastaa yllättävän yhteyden kulutustottumusten, kehonkuvan ja hyvinvoinnin välillä.

Vesterisen väitöskirja osoittaa, että ihmisiä motivoi vaatteiden kulutuksen vähentämiseen tehokkammin oma hyvinvointi kuin ympäristövastuu. Kun kuluttaminen kytketään henkilökohtaisiin hyötyihin, muutos on todennäköisemmin pysyvä.

– Ihminen on luonnostaan taipuvainen maksimoimaan omaa etuaan. Jos kuluttamisen vähentäminen tuntuu hyvältä ja lisää hyvinvointia, se myös vakiintuu osaksi arkea, Vesterinen sanoo.

Pikamuoti ja jatkuva trendien jahtaaminen ruokkivat hänen mukaansa riittämättömyyden tunnetta. Somessa vertailu muihin ja mainonnan luomat kehoihanteet synnyttävät tyytymättömyyttä. Sen sijaan oman tyylin löytäminen ja omien vaatteiden arvostaminen voivat vahvistaa itsetuntoa ja lisätä tyytyväisyyttä omaan kehoon.

– Kun lakkaa vertaamasta itseään muihin ja keskittyy siihen,

missä vaatteissa tuntee olonsa hyväksi, myös kehonkuva paranee, Vesterinen toteaa.

Tutkimus määrittelee kestävän vaatekulutuksen ennen kaikkea ostamisen vähentämiseksi, käytön pidentämiseksi ja poisheittäminen hillitsemiseksi. Tämä hidastaa kulutussykliä ja keventää sekä ympäristön että mielen kuormaa.

Vesterisen mukaan tarvitaan myös poliittisia ja lainsäädännöllisiä keinoja, jotta yksilön on helpompaa toimia vastuullisesti. Hän nostaa esimerkiksi Ranskan suunnitteleman pika-muotilain, joka rajoittaisi kestävämmän muodin markkinointia ja ohjaisi kulutusta kestävämpään suuntaan.

– Yksilö voi tehdä paljon, mutta todellinen muutos edellyttää yhteisiä pelisääntöjä. Kun hyvinvointi ja ympäristö kulkevat käsi kädessä, syntyy onnellisuutta, joka kestää kauemmin kuin yksikään muotisesonki, Vesterinen kiteyttää.

HYVINVOINTIALUE

Nyt pääsee hammaslääkäriin nopeammin

Suun terveydenhuollon jonot ovat selvästi lyhentyneet Pohjanmaan hyvinvointialueella. Erityisesti alueen pohjoisosissa, kuten Kruunupyssä, Luodossa, Pedersöressä, Pietarsaaressa ja Uudessakaarlepyssä, kiireettömään suun terveydenhuoltoon pääsee nyt keskimäärin 4–5 kuukaudessa. Tämä tarkoittaa, että hoito toteutuu hoitotakuun mukaisesti, sillä lain mukaan hoidon on alettava kuuden kuukauden sisällä.

Aiemmin odotusajat saattoivat venyä yli vuoden mittaisiksi, mutta tilanne on parantunut huomattavasti. Pitkimmät jonot ovat edelleen Vaasassa, Laihiassa, Mustasaaressa ja Maa-lahdessa, joissa palvelujen kysyntä on suurinta.

Alueylihammaslääkäri Anne Hägglund kertoo, että suun terveydenhuollon henkilöstö arvioi jokaisen asiakkaan yksilöllisen hoitotarpeen ja antaa suosituksen tarkastuskäyn-tien tiehydestä.

– Kun asiakas ottaa yhteyttä ajanvaraukseen, hoidon tarve arvioidaan aiempien käyntien perusteella. Näin pystymme ohjaamaan ajanvarauksia tehokkaammin ja varmistamaan, että kiireellisin hoito toteutuu ensin, Hägglund selittää.

Pohjanmaan hyvinvointialueen tavoitteena on jatkaa palveluiden kehittämistä niin, että kaikilla alueen asukkailla olisi tasapuolinen ja nopea pääsy suun terveydenhuoltoon.

VÄITÖS

Väitös tekoälymusiikin tekijänoikeuksista: Voiko tekijänoikeus suojata tekoälyn tuottamaa musiikkia?

Mitä tapahtuu, kun kone säveltää kuin ihminen? Tätä kysymystä pohtii juristi ja muusikko Anton Ylikallio tuoreessa väitöskirjassaan Musical Works, Copyright, and Generative AI: Legal Perspectives on Originality and Authorship, joka tarkastelee tekoälyn tuotetun musiikin tekijänoikeudellista asemaa.

Ylikallio tutkii, missä kulkee raja inhimillisen luovuuden ja koneen tuottaman sisällön välillä. Tavoitteena on selvittää, voiko tekoälyllä tuotettu musiikki saada tekijänoikeus-suojaa ja millaisia luovia valintoja se edellyttäisi ihmiseltä.

– Nykyinen tekijänoikeuslainsäädäntö tarjoaa periaatteessa riittävät puitteet myös tekoälymusiikin käsittelyyn, mutta lain soveltaminen vaatii uusia tulkintoja ja juridisia lähestymistapoja, Ylikallio toteaa.

Tutkimus yhdistää oikeustieteen, musiikkiteorian ja tekoälyn teknisen ymmärryksen. Ylikallio on myös säveltänyt väitöstyötään

varten useita esimerkkikappaleita, joiden avulla hän on analysoinut luomisprosessin eri vaihteita. Näin hän on voinut tarkemmin määrittää, missä kohtaa syntyy omaperäisyyttä, joka ansaitsee oikeudellisen suojan.

Ylikallion mukaan tekoälyn tuottama musiikki voisi periaatteessa saada tekijänoikeus-suojaa, mutta se vaatisi ihmisen laajaa ja harkittua ohjausta tekoälymallin eri vaiheissa – käytännössä työstästä ja taloudellisesti haastavaa.

Tutkimuksen tavoitteena on selkeyttää pelisääntöjä luovilla aloilla, joilla tekoälyn rooli kasvaa nopeasti. Epäselvä lainsäädäntö voi hänen mukaansa johtaa ristiriitoihin kehittäjien, muusikoiden ja yritysten välillä.

Anton Ylikallio, OTM, MuM, väittelee 25. lokakuuta 2025 klo 12 Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa Vaasassa (Tammipiha, Pitkäkatu 28–30). Väitöstilaisuutta voi seurata myös verkossa. Vastaväittäjänä toimii professori Ansgar Ohly (Ludwig-Maximilians-Universität München) ja kustoksena professori Marcus Norrgård.

Viikon kuva:

Syksen värit

LEHTIMAAILMA

Ilkka ja Kaleva yhdisyvät – paikallislehdet jatkavat, mutta omistus muuttuu

Kaksi merkittävää suomalaisesta sanomalehtikonsernista, Ilkka-Yhtymä ja Oulussa toimiva Kaleva, yhdistävät voimansa. Uusi yhtiö jatkaa molempien lehtien julkaisemista, ja niiden sisältö pysyy itsenäisenä.

Myös Vaasa-lehti sekä Ilkan muut paikallislehdet, kuten Jurvan Sanomat ja Suupohjan Sanomat, säilyttävät nykyisen ilmestymisensä. Yhdistymisen myötä Ilkka jää uuden konsernin vähemmistöosakkaaksi omistaen noin kolmannen yhtiöstä. Enemmistöosuus siirtyy Oulun seudun omistajille. Lehdistä vastaavat tahot korostavat, että yhdistymisen tavoitteena on tarjota lukijoille entistä laadukkaampia sisältöjä ja yritysasiakkaille kattavampia mediapalveluita.

Yleinen kehityssuunta: keskittyminen ja omistajamuutokset. Tämä yhdistymisliike on osa laajempaa suuntausta Suomen sanomalehtimaaailmassa, jossa toimijat keskittyvät ja omistukset muuttuvat. Vastaava kehitys nähtiin vuosi sitten, kun ruotsinkielinen Vasabladet siirtyi ruotsalaisen Bonnier Newsin omistukseen. Tuolloin

lehden jatkaminen Vaasassa nähtiin varmalta, mutta nyt osa toimintustyyöstä on siirtynyt Ruotsin Sundsvalliin, ja henkilöstövähennykset ovat käynnissä.

Muutokset herättävät tunteita, erityisesti silloin, kun paikallislehdet siirtyvät paikkakunnan ulkopuolisten omistajien käsiin. Rahallisten tulojen siirtyminen muualle ja lehtien mahdolliset talousongelmat saattavat herättää huolta siitä, kuinka vahvasti uudet

omistajat ovat sitoutuneet paikallisyhteisöön.

Toivoa uudesta – Vaasa-Pohjanmaa-lehti syntyy

Onneksi Vaasan media-kenttään on viime aikoina ilmestynyt myös uusi toimija: verkossa julkaistava Vaasa-Pohjanmaa-lehti. Se tarjoaa vaihtoehtoisen suomenkielisen äänen alueella,

vaikka toistaiseksi ilmestyykin vain digitaalisesti.

Yhdistymiset ja omistajamuutokset tuovat mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita. Lukijoiden kannalta tärkeintä on, että paikallislehdet säilyttävät laadukkaan ja ajankohtaisen journalismin – riippumatta siitä, kenen omistuksessa ne ovat.

TÄNÄÄN

PÄÄKIRJOITUS

Merkittävän merivirran mahdollinen romahdus – mitä se tarkoittaa meille?

Arvostettu Potsdamin ilmastotutkimusinstituutti (PIK) on antanut karun varoituksen: Atlantin valtameressä sijaitseva merivirtojen järjestelmä (AMOC) voi romahtaa kokonaan 2100-luvulla, jos päästöjä ei saada rajoitettua. Mutta mikä on AMOC ja miten sen romahdus vaikuttaisi Suomeen?

AMOC (Atlantic Meridional Overturning Circulation) toimii maapallon jättiläismäisenä lämpöpumpun. Se kuljettaa lämmintä pintavettä tropiikista pohjoiseen, lämmittäen Länsi-Eurooppaa, ennen kuin vesi jäähtyy, uppoaa ja vir-taa takaisin etelään. Tämä prosessi on elintärkeä Pohjois-Euroopan suhteellisen lauhkealle ilmastolle.

Jos tämä järjestelmä romahtaisi, seuraukset olisivat syvällisiä ja jossain mää- rin yllättäviä. Vaikka koko planeetta lämpenee, AMOC:n romahdus johtaisi huomattavaan viilenemiseen Skandinaviassa ja Pohjois-Euroopassa. Suomessa tämä voisi tarkoittaa huomattavasti kylmempiä, pitkiä ja ankarampia talvia. Helsingin ilmasto voi muistuttaa nykyistä huomattavasti pohjoisempaa sijain-tia tai jopa Grönlannin ilmastoa.

Vaikutukset ulottuisivat paljon pidemmälle kuin vain lämpi-mämpiin talvi-aat-teisiin. Maatalous kärsisi vakavasti, kasvukau-sien lyhenemisen vaikeuttaessa viljelyä merijää peittäisi Itämeren laajemmin ja pidempään, mikä vaikuttaisi merenkulkuun ja ekosysteemeihin. Sääolot muuttuisivat epävakammiksi ja myrskyisimmiksi.

Tutkijat painottavat kuitenkin, että tämä ei ole varma ennuste, vakava mahdol-lisuus, jos päästöt jatkavat kasvuaan. ”2100-lu-vun jälkeen” -aikajana tarkoittaa myös, että kyse on ensimmäin lastemme ja lastenlastemme riskistä kuin välit-tömästä uhasta meidän elinaikanamme.

Tärkein takeaway on, että tämä riski on suoraan sidoksissa kasvihuonekaasu-päästöihin. Tutkimus osoittaa, että nopeat pää-stövähennykset ja ilmanlämpe-nemisen rajoittaminen voivat estää tämän skenaarion toteutumisen. Suomalle viesti on kaksijako-nen: meidän on valmistauduttava merkittäviin ilmastomuutoksi-in – olipa kyse sitten yleisestä lämpenemisestä tai äkillisestä viilenemisestä – ja samalla tehtävä kovemmin töitä päästöjen vähentämiseksi maailman-laajuisesti. Varmistaaksemme, että tämä katastrofaalinen skenario ei koskaan toteudu, tulee tehdä päätöksiä jo tänään.

Lähde: <https://www.pik-potsdam.de/en/news/latest-news/possible-north-atlantic-overturning-circulation-shutdown-after-2100-in-high-emission-future>

Photo Supplement

Waasan Päivälehti
Photo Supplement
Wasa Dagblad Wasa Daily

Björköby kyrka
Björköbyn kirkko
The Church in Björköby

Photo Supplement - bpress.ovb

TALVIUINTI

Sisäsataman avantouintipaikka avautuu – talven virkistys-hetket odottavat

Vaasan Sisäsataman talvinen elämys on taas ovella: avantouintipaikka avautuu tiistaina 4. marraskuuta! Maksuton ja kaikille avoin paikka on käytössä päivittäin klo 6–21, ja tarjoaa virkistävän tavan nauttia raikkaasta talvi-ilmasta keskellä kaupunkia.

Hietasaarenkadun päässä sijaitsevalta laiturilta löytyy kaksi lämmitettyä pukukoppia, erikseen naisille ja miehille. Veteen pääsee joko tikkaista tai loivempia rappusia pitkin, ja ne pidea-tään sulana lämpöelementtien avulla. Laiturialueella on myös valaistus ja tallentava kameravalvonta, jotta kävijät voivat tuntea olonsa turvalliseksi.

– Pukukopeista löytyy penkit ja naulakot, ja säilytyslokerot voi lukita omalla lukolla, kertoo viheraluetiimin palveluvastaava Jarmo Latvala. – Tämä on täydellinen paikka talviseen virki-stäytymiseen – pieni seikkailu keskellä kaupunkia!

Vaasan maksuton avantouintipaikka avattiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2023, ja se on sittemmin vakiinnuttanut asemansa talvikauden suosikkipaikkana. Avantouinti ei ole vain liikuntaa, vaan myös rohkeutta, energiaa ja talven tun-nelmaa kerralla – kaupunkilaisten oma pieni pakopaikka arjen keskelle.

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Lehdillämme on nyt hieno uusi ulkoasu

LÄHES KOLMEN VUODEN uskollisen Vaasan Lseudun uutisoiminnin jälkeen – keskittyen teatterin, taiteen, musiikin, elokuvan ja kaikkeen arkeamme muokkaavaan ajankohtaan – nyt on aika tehdä jotain uutta: kolmella lehdellä on moderni broadsheet-ulko-asu.

Tämä uusi muotoilu on tehty selkeäksi, ilmapaksi ja helposti navigoitavak-si. Niille teistä, jotka lukevat tableteilla, on helpompaa kuin koskaan saada nopeasti yleiskatsaus artikkelista. Oletko kiinnostunut tietyistä artikke-lista? Kaksi sormea riittää tekstin suurentamiseen ja lukemiseen vaivatto-mampaan. Ulkoasu, joka tuntuu turvalliselta ja tutulta kaikille, jotka ovat luku-neet sanomalehtiä aiempina vuosikymmeninä – mutta joka on myös päivitetty vastaamaan nykypäivän digitaalisia tottumuksia.

Broadsheet-muoto antaa jokaiselle artikkelille tilaa hengittää, kuvat ja otsikot ovat näkyvämpiä ja koko lukukokemus nautinnollisempi – sekä painettuna että näytöllä. Haluamme antaa lukijalle sekä sen, mihin olet tottunut, että jotain, mitä et tiennyt kaipaavasi: yhdistelmän klassista jour-nalistista tunnetta ja modernia luettavuutta.

Samaan aikaan pääasiassa käyttämämme fontti on vaihdettu Adobe Ga-ramond Prohon, joka on hyvin lähellä yhden maailman johtavista sano-malehdistä, New York Timesin, käyttämää fonttia.

Huomaa ero jo tätä numeroa lukiessasi – lehtemme ovat saaneet uuden muodon. Uskomme, että arvostat parempaa luettavuutta, jäsenllympää ilmaisu ja sitä, kuinka paljon sujuvampaa on käyttää sisältöä, josta pidät eniten. Tässä näet vanhoja hyviä sanomalehtiperinteitä nykyaikaisessa ver-siossa.

VAASA

Paperisillan työmaa suljetaan

Vaasan tunnetulla Paperisillan, eli tuttavallisemmin Putusillan, työmaalla alkaa ensi viikolla uusi vaihe. Maanantaina 20. lokakuuta puretaan väliaikainen kulkutie, joka on tähän asti mahdollistanut työmaan sivuuttamisen turvallisesti. Kun kulkutie on poistettu, työmaan läpi kulkeminen on ehdottomasti kielletty. Kaupunki muistuttaa, että työmaa-alueella liikkuminen on vaarallista ja sallittua vain rakentajille ja työnteekijöille. Kiellon rikkominen voi aiheuttaa vakavan tur-vallisuusriskin sekä jalankulkijoille että työmaan henkilöstölle. Vaasan kaupunki pyytää asukkaita noudattamaan alueella olevia liikennejärje-ste-lyjä ja käyttämään opastettuja kiertoteitä. – Työmaan läpi ei saa missään tapauksessa kulkea, vaikka se näyttäisi houkuttelevalta oikotielel. Turvallisuus on nyt ykkösasia, kaupungin tiedotteessa painotetaan.

TEATTERI

Kaupunginteatterin ”Tarpeettomat ihmiset” auttavat meitä ymmärtämään

Vaasan kaupunginteat-terin Julia-näyttämölle saapuu lokakuussa teos, joka ei päästä katsojia helpolla – eikä ole tarkoitukseen. Reko Lundánin Tarpeettomia ihmisiä saa ensi-iltansa 23. lokakuuta, ja se muistuttaa, miten ohutta on raja turval-lisen arjen ja toivottomuuden välillä.

Vuonna 2003 kirjoitettu näytel-mä sijoittuu 2000-luvun alkuun, laman jälkeiseen nousukauteen. Päähenkilö, kojeistoasentaja Kari (Ville Härkönen), menettää työnsä ja samalla vähitellen myös elämän-sä suunnan. Hänen vaimonsa Tuu-la (Milla Kangas) etenee urallaan, mutta kodin seinien sisällä kasvaa jännite, joka purkautuu väkival-tana. Tuulan ystävä Petri (Seppo

ajankohtaisempi kuin koskaan – yli puolet Suomessa asuvista naisista on kokenut lähisuhdeväkival-taa,” Hokkanen sanoo.

Tarpeettomia ihmisiä on samalla ajankuva ja ajaton tutkielma ihm-i-syydestä. Se kysyy, mitä tapahtuu, kun ihminen menettää arvon tun-teen – ja kuka silloin katsoo toi-seen suuntaan.

WÄRTSILÄ

Wärtsilä tarjoaa Guyanan uudelle kultakaivokselle vankan energia-ratkaisun

Suomalainen energiatek-nologiakonserni Wärtsilä on saanut urauurtavan sopi-muksen energiainfrastruk-tuurin toimittamisesta Olo West Gold -hankkeeseen Guyanassa. 16.10.2025 vahvistetun tilauksen myötä Wärtsilä asentaa kuusi Wärt-silä 32 -moottoria 56 MW:n voimalaitokseen kaivostoi-

karissa olosuhteissa. Sopimuksen teki GMIN Ventures Guyana Inc., joka on Toronton pörssissä listatun kanadalaisen G Mining Ventures -yhtiön tytäryhtiö.

Kun laitos on toiminnassa, se on kriittinen jatkuvan kaivostuo-tannon ylläpitämiseksi. Hankkeen odotetaan luovan noin 1 500 työ-öpaikkaa paikallisyhteisöön, mikä antaa merkittävän taloudellisen sysäyksen syrjäiselle alueelle. Wärt-silä odottaa täyden toimintatilan

olevan vuoden 2027 toisella puo-liskolla.

”Wärtsilän hyväksi havaittu moottoritekniologia on suunniteltu korkeisiin ympäristön läm-pötiloihin ja rajoitettuun veden saatavuuteen”, sanoo Wärtsilä En-ergyn projektimyöntöjohtaja Tgan-ni Louisy. ”Tämä tekee järjestelmi-stämme käytännöllisen ratkaisun syrjäisten paikkojen kaivostoimin-taan.”

Sopimus korostaa Wärtsilän kasvavaa tavoitetta tukea suuria en-ergiahankkeita haastavissa ympä-ristöissä yhdistämällä teollinen mitta-kaava ja teknologinen kestävyys. Kun työt Guyanassa kiihtyvät, kaikki katseet kohdistuvat siihen, kuinka luotettavasti kasvi pystyy toimittamaan luonnon ollessa an-karimmillaan.

Kuvateksti: Wärtsilä toimittaa laitteita Guyanan uuden kulta-kaivoksen toimintaan tarvittavaan voimalaitokseen. Kun 56 MW:n voimalaitos on täydessä toimin-nassa, sen voimanlähteenä on ka-ikki kuusi Wärtsilä 32 -moottoria. ©Wärtsilä

HYVINVOINTIALUE

Olemme yhä enemmän tyytyväisiä hyvinvointialueelle

Pohjanmaan hyvin-vointialueella on syytä hymyyn: palaute vyöryy si-sään, ja yhä useampi asukas on tyytyväinen saamaansa palveluun. Syyskuussa 2025 palautteita annettiin peräti 2 126, ja asiakkaiden suosi-tteluhalukkuutta mittaava NPS-luku nousi ennätyksel-liseen 73:een – kesän aikana se oli vielä 63.

– ”On todella mahtavaa, että palautteiden määrän lisääntyessä myös positiivisten palauttei-den määrä jatkaa kasvuaan,” iloitsee asiakaspalvelupäällikkö Sari West, joka seuraa tyv-tyytyväisyyslukuja tii-viisti. Asiakkaat kiittävät ennen kaik-kea ystävällistä ja ammattitaitoista henkilökuntaa, hyvää kohtaamista ja selkeitä ohjeita. Myös se, että varatut ajat pitävät ja hoidon ete-nemisestä kerrotaan avoimesti, saa runsaasti kiitosta.

RUUTUAIKA

THL:n uudet ruutuaikasuositukset tulossa – lapsille vä-hemmän laitteita, enemmän läsnä-oloa

Terveysten ja hyvinvoin-nin laitos (THL) val-mistelee parhaillaan uusia digisuosituksia lap-sille, ja niissä viitoitetaan selkeä linja kohti maltillisempaa ja tarkoituksellisempaa ruu-tu-aikaa.

Suosistusten luonnos herättää var-masti keskustelua, sillä niiden mu-kaan alle 11-vuotiaan ei tarvitsisi omaa älylaitetta lainkaan – ja jos puhelin hankitaan, sen tulisi olla vain soittamiseen ja viestintään tarkoitettu perusmalli.

Alle kaksivuotiaille THL suositte-lee täyttä ruutuvapautta: ei videoi-ta, pelejä eikä sovel-luksia lainka-

ota lapsen oman laitteen hankinta-n. Sitä kannattaa viiväs-tyttää niin pitkään kuin mahdollista. Jos laite on jo hankittu, tärkeintä on sopia selkeät rajat ja ohjata käyttöä,” sanoo opetusneuvos Laura Francke Opetushallituksesta.

Erityisen huomionarvoista on suositus, jonka mukaan alle 13-vuotiaiden ei tulisi käyttää so-siaalisen median palveluita lainka-an.

– ”Haluamme kiinnittää huomi-

ASTRONOMIA

Komeetta Lemmon kirkastaa Suomen taivasta

Komeetta C/2025 A6 (Lemmon) on viime aikoina herättänyt kiinnostusta tähtiharrastajien keskuudessa — odotukset sen kirkkaudelle ovat nousussa.

Tarkkaa tietoa Lemmonin ytimen koosta ei ole vahvistettu, mutta alustavien arvioiden mukaan se on todennäköisesti pienempi kuin 5 kilometriä halkaisijaltaan. Komeetan hehkuva katoava kaasujen ja pölypilvi (koma) voi näkyä useiden kaariminuuttien kokoi-sena.

Milloin näkyy Suomessa?

Komeetta on jo havaittavissa kirkareilla, mutta Ursan mukaan sen arvioidaan saavuttavan paljain silmin havaittavan kirkkauden loka-

kuun puolivälin jälkeen. Parhaat

ha-vaintomahdollisuudet ovat illan hämärässä välillä noin 20.10.–5.11. 2025. Suomen le-veysasteilla se pysyttelee alhaalla horisontissa, ja marraskuun alussa se alkaa vai-pua iltataivaan hämärään. Ennusteiden mukaan komeetta saattaa saavuttaa kirkkauden luokkaa mag -3–4 lähimpinä päivinä.

Paluu:

Lemmon on pitkäperiodinen komeetta. Saapuessaan lähelle Aurinkoa marraskuussa 2025 sen radan ennustetaan muuttuvan siten, että sen paluuaika tulee olemaan noin 1 150 vuotta. Näin ollen nykyisen kappaleen paluu ajoittuu ehkä vuoteen n. 3425 tai sinne päin riippuen tarkemmista laskelmista.

Lemmon tarjoaa harvinaisen mahdollisuuden havaita komeettaa Suomen taivaalla — tosin vaaditaan selkeä yö ja hyvät olosuhteet.

ASTRONOMI

6 miljardia tonnia sekunnissa

Tähtitieteilijät ovat havainneet roistoplaneetan – planeetan massaisen esineen, joka ajelehtii vapaasti avaruuden halki sitoutumattomana mihinkään tähteen – kasvavan ennätysvauhtia: kuusi miljardia tonnia sekunnissa.

Kohde, nimeltään Cha 1107-7626, sijaitsee noin 620 valovuoden päässä Chamaeleonin tähdistässä. Sen massan arvioidaan olevan 5-10 kertaa Jupiterin massa, ja se on edelleen muodostumassa. Sen ympärillä on kaasuja ja pölykiekko, joka kerääntyy tasaisesti planeetalle – mutta tässä tapauksessa näyttävinä purkauksina.

Elokuuhun 2025 mennessä havainnot osoittavat, että kertymisnopeus oli noussut kuuteen miljardiin tonniin sekunnissa – noin kahdeksan kertaa nopeammin kuin vain kuukausia aiemmin, mikä tekee siitä voimakaimman koskaan mitatun kasvujakson planeetan massalle kappaleelle. Tämän löydön mahdollisti Euroopan eteläisen observatorion VLT-teleskooppi (Very Large Telescope), joka käytti X-shooter-spektrografia, jota tukevat James Webb -avaruusteleskoopin ja VLT:n arkistohavaintolaitteiden havaintoaineisto.

Pääkirjoittajan Víctor Almandros-Abadin mukaan tämä löytö muokkaa käsitystämme siitä, kuinka eristäytyneet planeettakappaleet kasvavat:

”Ihmiset saattavat ajatella planeettoja hiljaisina ja vakaina maailmoina, mutta tämän löydön myötä näemme, että avaruudessa vapaasti leijuvat planeettamassaiset esineet voivat olla jännittäviä paikkoja.”

Yksi kiehtovista seurauksista on, että jotkut roistoplaneetat saattavat muodostua tavalla, joka muistuttaa enemmän tähtiä kuin ”tavallisia” planeettoja – varsinkin kun otetaan huomioon, että tässä havaitut kertymäpurkaukset ja magneettiset mekanismit muistuttavat ilmiöitä nuorissa tähdissä. Järjestelmän kemia muuttui myös purkauksen aikana: vesihöyryä havaittiin huippukertymän aikana, vaikkakaan ei ennen, mikä on ensimmäinen kerta, kun tällainen muutos on havaittu planeetalla.

Koska roistoplaneetat säteilevät vain vähän luontaista valoa, niitä on vaikea havaita. Mutta ESO:n ELT-teleskoopin (Extremely Large Telescope) kaltaisten tulevien observatorioiden myötä tähtitieteilijät toivovat löytävänsä lisää tällaisia vaeltavia maailmoja ja saavansa selville, kurovatko ne umpeen planeettojen ja tähtien välisen muodostumiskuilun.

Lähde: ESO

KOVINA AIKONA

Kertomus Suomen viimeisten nälkävuosien ajoilta

Kirj. KARL A. TAVASTSTJERNA

Suomentanut Juhani Aho

Osa 3

— Eiköpä ehkä jo poleksine ... lähdin sieltä jo kohta uuden vuoden jälkeen, mutta liki se jo silloinkin piteli...

— Viet lumppuja paperitehtaaseen, näen mä. Mutta mites sitten aiot?

— Tottapahan hätä keinon keksii...

— Vähä työtä tene aika?

— Ainahan tuota työtä on, kun lie tekijätä.

— Kuules häntä vain! virkkoi herra ruotsiksi kääntyen toverinsa puoleen. — Milloinkaa nämä meidän hämäläiset oppivat tuolla äänellä puhelemaan?

— Kai se kestää odottaa, vastasi toinen huulillaan tyyni hymy, johon kätkeytyi ivaakin puoleksi, — kai se kestää odottaa...

Tummaverinen, pitkä pohjalainen oli ottanut lakin päästään

HELENE SCHJERFBECK

Helene Schjerfbeckin teokset saapuvat New Yorkin Met-museoon – ensimmäinen suomalaisnäyttely maailmankuulussa taidelinnassa

SUOMEN TAIDEHISTORIAN kirjoitetaan uusi merkittävä luku, kun Helene Schjerfbeckin teokset nähdään New Yorkin Metropolitan Museum of Artissa (The Met) 5.12.2025–5.4.2026. Tämä on ensimmäinen kerta, kun suomalaisen taitelijan näyttely avautuu yhdessä maailman arvoetuimmista taidemuseoista. Näyttely on Ateneumin ja Jane ja Aatos Erkon säätiön Klassikot maailmalle -hankkeen yhteistyön hedelmä.

Unelmien täyttymys suomalaiselle taiteelle

”Tämä on unelmien täyttymys sekä minulle että koko suomalaiselle taiteelle. The Met on vertaansa vailla oleva museo, ja on valtava kunnia, että juuri Helene Schjerfbeckin teokset saavat tilan sen seinillä”, kertoo Ateneumin museonjohtaja Anna-Maria von Bonsdorff.

Näyttely esittelee Schjerfbeckin (1862–1946) koko uran ajanjakson – varhaisista nuoruuden töistä syvällisiin omakuviin. Yli 60 teoksena joukossa nähdään muotokuvia, asetelmia ja maisemia, kuten klassikoita Toipilas (1888), Ompelijatar (1905) sekä useita omakuvia. Erityisenä nähtävyytenä on Pitsihuivi (1920), jonka The Met hankki kokoelmiinsa vuonna 2023 – se on ensimmäinen suomalaisen taitelijan teos museon kokoelmissa.

Kansainvälinen yhteistyö ja nykyaidekävelyt

Näyttely sijoittuu The Metin Robert Lehman -siipeen, ja sen kuraattorina toimii museon asiantuntija Dita Amory. Konsulttina on Anna-Maria von Bonsdorff. Näyttelyä säestää The Metin julkaisema kattava luettelo, jossa on myös von Bonsdorffin artikkeli.

Schjerfbeckin näyttelyn rinnalle nousee myös suomalaisen nykyaiteen katselmus: Remix the Archive -näyttely galleriassa touko–kesäkuussa 2025 esittelee generatiivista

Helene Schjerfbeck: Mustataustainen omakuva (1915). Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo, kokoelma Hallonblad. Kuva: Kansallisgalleria / Yehia Eweis.

taidetta, joka on luotu Kansallisgallerian avoimesta kokoelmatasta. Näkyvillä on muun muassa Ilmo ja Aarni Kapasen palkittu teos Loom of Reality.

Suomalainen taide valloittaa maailman

Schjerfbeckin teokset ovat olleet menestys myös aiemmin kansainvälisesti: vuonna 2019 Lontoon Royal Academy of Arts -näyttely keräsi ylistystä, ja Japanin ja Saksan kiertueet 2014–2016 vahvistivat hänen asemaansa maailmantaitelijana.

Klassikot maailmalle -hankkeen ansiosta myös muut suomalaiset mestarit saavat kansainvälistä näkyvyyttä: Pekka Halosen näyttely avautuu Pariisin Petit Palais'ssa marraskuussa 2025, ja Akseli Gallen-Kallelan teoksia oli juuri nähtävillä Wienin Belvederessa.

Kuka oli Helene Schjerfbeck?

HELSINGIN RAUTATIEASEMA

Maisema Koli-taulu on nyt entises-sä paikassa - ja tulee olemaan siinä seuraavat 100 vuotta

puhellessaan herrain kanssa, ja kuta kauemmin hän katseli tuota pönäkkää koukkunok-kaista herraa, sitä suurempi kunnioitus hänessä heräsi. Hänen talonpoikaisvaistonsa sanoi hänelle, että tuolle sitä pitää osoittaa kunnioitusta jos kenellekään. Toinen, joka oli rauhallisen näköinen, jolla oli ystävällinen hymy huulilla ja katse lempeä, se oli varmaan-kin vain tämän toisen pehtori. Ja salaisesti hän tätäkin tarkasteli asetellessaan lakkia paikoilleen päähänsä.

— Mike nimi? kysyi pönäkkä herra taas.

— Kalleksihan nuo on sanoneet.

— Ei, vaan liikanimi?

— Kalle Pihl.

— Sotamiehen poika? Vai oletko itse ollut sotaväessä?

— En, vaan ukkovaari lie siellä ollut Ruotsin aikaan.

— No, siinäpä selitys, miksi sinulla on miehen ryhtikin! lo-

UKRAINE PRESIDENT

Volodymyr Zelenskyy Had a Phone Call with European Leaders

In Washington, President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy held a joint phone call with Prime Minister of the United Kingdom Keir Starmer, Federal Chancellor of Germany Friedrich Merz, President of the Council of Ministers of Italy Giorgia Meloni, President of Finland Alexander Stubb, Prime Minister of Norway Jonas Gahr Støre, Prime Minister of Poland Donald Tusk, President of the European Commission Ursula von der Leyen, President of the European Council António Costa, and NATO Secretary General Mark Rutte.

The Head of State informed them about his productive and extensive meeting with U.S. President Donald Trump, during which the leaders discussed air defense, Ukraine's needs, and security guarantees. “We want the United States to be part of security. We count on the leadership of the United States. And we also spoke about the PURL program. The United States and the President have opened this corridor for us,” noted Volodymyr Zelenskyy during a conversation with journalists.

He emphasized that the most important thing now is to pro-

tect as many lives as possible, guarantee security for Ukraine, and strengthen all of us in Europe. The President thanked the partners who took part in the conversation for their support of Ukraine.

The leaders coordinated their positions and agreed that their national security advisors would discuss the next steps.

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

VIIKON TAIDE-ELÄMYS

Alexandra Frosterus-Såltin
6.12.1837, Ingå
29.2.1916, Vasa
Små sorger Pienet surut Small sorrows 1864

petti hän kuulustelunsa ja käänsi hyvästiä sanomatta selkänsä pohjalaiselle.

Mutta toinen herra silmäsi vielä kerran hevosta ja miestä ja juuri kun olivat lähtemäisillään, sanoi hän hyvällä suomen kielellä:

— Jos ette saa tuottavampaa työtä muualla, niin tulkaa Kotkasiin. Huomenna aletaan ajaa lantaa pellolle, sillä kesä tulee tuossa paikassa, kun kerran saadaan lämmintä ilmaa, ja silloin tarvitaan kaikki miehet työhön.

Hän nyökäytti ystävällisesti päätään pohjalaiselle, joka oli vähän ihmeissään siitä, että herra oli puhutellut häntä näin ystävällisesti, ja sitten poistuivat he kartanolle päin.

Mutta hevosmies kiipesi kuormansa päälle tuumien tätä kohtausta ja koettaen arvailla, keitä nuo herrat oikeastaan olivat olleet. Ja hän jäi siihen käsitykseen, että pönäkkä oli Kotkaisten herra ja tuo ystävällinen ainoastaan hänen pehtorinsa.

TOINEN LUKU

Kun ensimmäinen kesäpäivä puolen vuoden pituisen talven jälkeen koitti, säteili se lämpöä ja siunausta yli kangistuneen Suomen niemen. Vaikka lämpimät ilmat tulivat niin myöhään, että ne melkein sautuivat yhteen kesäpäiväntasauksen kanssa, unohtivat kuitenkin kaikki hetikohta pitkän odotuksensa, ja toivon ikuisella luottamuksella uskoivat he, että kesä vielä voisi korvata myöhäisen kevään. V. 1867 ei ollut ollenkaan kevättä Suomessa. Lämmintä leyhähti yhtäkkiä ilma täyteen eräänä ai-

kaisena aamuhetkenä, etelätuuli puhalteli ja varjossa oli 25 astetta lämmintä, samalla kun aurinko ensi kerran monen pitkän viikon perästä kohosi tummansinisen taivaan kannelle suurena ja kirkkaana. Siirtyminen harmaasta takatalvesta häikäisevään kesäpaiteeseen oli niin nopea, että sarvikarja, joka ruoan puutteesta jo oli lakannut märehimästä pimeissä parsissaan, alkoi iloisesti ammua ja kytkimään kiskoa, hevoset hiruivat ja polkivat jalkaa, vasikat ynisivät ja lampaat määkivät lamponavetas-sa. Veltto sikakin nosti voimakkaalla kärsällään pahnansa oven saranoiltaan, ja höyhenkarja soitteli puutorvia tässä elukkain juhlaconsertissa.

Ihminen heräsi kuullessaan kaiken tämän ilon ympärillään, hieroskeli hämmästyneenä silmiään eikä tahtonut ottaa uskoakseen, mitä näki. Hän oli nukkunut pitkään, sillä päivä paistoi jo ikkunasta sisään, ja tämä varhainen aamu oli paljon valoisampi kuin eilinen puolenpäivän aika.

Riemuvoittoinen aurinko, joka tänään herätti iloa niin laajalti, heitti kimpun virkeitä säteitään huoneeseen ikkunasta, joka oli Kotkaisten kartanon toisessa päädyssä ja jonka uutimia ei ollut pitkään aikaan tarvinnut laskea alas suojaksi aamuauringolta. Sen kirkas valo herätti unestaan miehen, joka yhtäkkiä hieraisi unen silmistään, kysyi aikaa kelloltaan ja varovasti avasi ikkunan raolleen, heittääkseen sen samassa huumautuneena selälleen ja antaakseen lämpimän aamuilman tulvata huoneeseen.

... jatkuu

Kannattaa olla onnellinen – silloin ei saa muistitautia

Radioaallot - mielenkiintoinen näyttely
Tampereen Vapriikki-museossa

HUUMORI SATA VUOTTA SITTEN

LOKAKUUN HOROSKOOPI 2025

Oinas (21.3. - 19.4.): Tunnet olosi rohkeaksi, Oinas! Mutta ennen kuin alat siirtää huonekaluja ympäriinsä tai haastat pomosi tanssikilpailuun, muista: kohtuus kaikessa. Käytä energiäsi viisaasti (aloita vaikka vain yhden huoneen uudelleenjärjestelyllä).

Härkä (20.4. - 20.5.): Tänä kuukautena mukavuus on valttia. Olipa kyse ylimääräisistä peitoista tai herkuista, nauti rauhassa. Mutta älä anna Netflixin kysyä ”Katsetko vielä?” enempää kuin kolme kertaa peräkkäin.

Kaksoiset (21.5. - 20.6.): Sosiaaliset suunnitelmasi ovat kuin jonglöörausta, mutta varo, Kaksoiset—jos tiputat liian monta palloa, saatat vahingossa päätyä kahdelle illalliselle samana iltana. Vinkki: ota molempiin mukaan omat eväät!

Rapu (21.6. - 22.7.): Mielialasi vaihtelee nopeasti, mutta niin vaihtelee myös kykysi kääntää kriisi draaman hetkeen. Kanavoi sisäinen saippuasarjätähtesi ja tuo arkiin hetkiin ripaus teatteria. Kuka sanoo, ettei ruokakaupassa voi näytellä?

Leijona (23.7. - 22.8.): Olet valmis parrasvaloihin, Leijona! Muista kuitenkin antaa tilaa myös muille—paitsi karaokes-
salle, silloin voit valloittaa lavan ja laulaa kuin olisit pääsiintyjä Madison Square Gardenissa.

Neitsyt (23.8. - 22.9.): Listoja, listoja ja lisää listoja. Mutta tässä on juu: kaikkea ei tarvitse suunnitella. Yllätä itsesi lokakuussa tekemällä jotain spontaania. Ei hätää, voit tehdä siitä listan jälkikäteen.

Vaaka (23.9. - 22.10.): Lokakuu on täynnä tasapainoa, Vaaka, mutta tiesithän sen jo. Muista, että tasapaino tarkoittaa vähän kakkua ja lehtikaa-
lia. Nauti herkuista ilman syyllisyyttä—elämä on juuri niitä makeita ja suolaisia hetkiä varten!

Skorpioni (23.10. - 21.11.): Sinä olet mysteerin, Skorpioni, ja tässä kuussa salaperäisyytesi on huipussaan. Olipa kyse Halloween-asui-
laamisesta tai kiusallisten keskustelujen välttelystä, pokerinaamasi on täydellinen.

Jousimies (22.11. - 21.12.): Seikkailu odot-

taa! Mutta ehkä jätä ben-
jihyppy väliin ja suuntaa uusiin kahviloihin. Huuorintajusi toimii parhaana kompassina, joten naura itsellesi, kun löydät itsesi kahvilasta ilman Wi-Fi-yhteyttä.

Kauris (22.12. - 19.1.): Kiipeät menestyksen vuorelle, mutta lokakuu muistuttaa sinua hengähtämään. Juhlita pieniä voittoja—kuten sitä, että sait vihdoin järjestettyä sukkalaattikosi. Kyllä, sekin lasketaan!

Vesimies (20.1. - 18.2.): Omituiset ideasi kukkivat täysillä tänä kuukautena. Ehkä on aika aloittaa se outo harrastus, josta olet haaveillut—makrameekukaroita kenties? Luovuudellasi ei ole rajoja!

Kalat (19.2. - 20.3.): Unelmoiva puolesi on täydessä vauhdissa, Kalat. Varo vain, ettet uppoa liikaa haaveisiin ja missaa sitä tärkeää Zoom-palaveria. Ehkä on aika asettaa muutama lisämuistutus (ja varmistaa, etteivät kaikki muistutukset liity päiväuniin!).

Iloista lokakuuta kaikille— olkoon tähtenne kohdillan ja sukkaparinne aina tallessa!

Waasan Päivalehti

Photo Supplement

Wasa Dagblad Wasa Daily

Fran Uto till Nagu med Eivor
Uutusta Nauvoon Eivorilla
From Uto t Nagu with the Eivor-ship

**Iloista lokakuuta kaikille—
olkoon tähtenne kohdilla-
an ja sukkaparinne aina
tallissa!**

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com